REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colonă 10 banî pentru o publicare. — Publicărî mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunî 12 cor., pe trei lunî 6 cor.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francî, pe șése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorî.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunî 10 cor., pe trei lunî 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunî 12 c., pe trei lunî 6 corone. — Un esemplar 10 banî. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 125. Brașov, Sâmbătă 8 (21) Iunie. 1902.

„Șoviniștii noștri“.

Sgomotul infernal, ce s'a făcut ḑilele acestea în camera ungară cu așa ḑisa afacere a deputatului sêrb naționalist Pavlovicĭ, strigătele sĕlbatice și înjurăturile necalificabile, ce le-au aruncat șoviniștii turbațĭ de tótă categoria în fața colegului lor, fără sĕ aibă nicĭ o dovadă sigură că ar fi comis pĕcatul, ce i'l atribuesc, — aceste isbucnirĭ *sui generis* au făcut sĕ clatine din cap chiar și pe „patrioții“ de aceeașĭ cugetare și de aceleașĭ sentimente cu ei, carĭ însĕ în mijlocul orgiilor dușmanilor esistenței naționale a popórelor nemaghiare și-au mai păstrat încă puțină trezie.

Erĭ am înregistrat o voce a ḑiarului partidei poporale maghiare, care ḑiar caracteriséză așa de nemerit purtarea în acésta afacere a jidano-maghiarului Veszi-Weiss, redactorul-șefal guvernamentalului „Budapesti Naplo“ și ales deputat în cercul dela Sebeș la espresa dorință și intervenire a ministrului președinte Szell. Acest gazetar al lui Szell a urzit scandalul, el a ridicat mai întâi învinuirĭ în fóie contra lui Pavlovicĭ, el a alergat apoi la Chichinda-mare ca sĕ facă anchetă în persónă, și el a susținut în cameră, că Pavlovicĭ ar fi pălmuit pe nisce școlarĭ pentru că au cântat imnul unguresc, stăruind în afirmările și învinuirile sale și după ce Pavlovicĭ a declarat pe cuvêntul sĕu de onóre, că n'a sĕvîrșit ceea-ce i-se impută.

Astăḑĭ avem înaintea nóstră ḑiarul guvernamental, scris nemțesce, „Neues Pester Journal“, care asemenea critică, deși numai în genere, purtarea acelora, pe carĭ îi numesce cu intimitate „șoviniștii noștri“. Stă la îndoială numita fóie décă tonul, ce l'au întrebuințat aceștia în dietă póte fi consult orĭ nu. Prin aceea, că ațĭ înjurat și strigat, ḑice, n'ațĭ făcut decât numai pe voia estremilor din sînul naționalităților. Décă afacerile naționalităților se vor trata în cameră tot în tonul acesta gălăgios, e temere fundată — adauge „N. P. Journal—că spiritele, pe care le deșteptațĭ. nu le ve-țĭ mai puté alunga. Sigur. trebue sĕ se procédă fórte energic orĭ unde demnitatea sĕu vre-un interes al statului ungar sunt amenințate, „dér nicĭ a merge prea departe nu este permis“... „Șoviniștii noștri ar puté sĕ înceteze de a bate fie-care tromf al estremilor dintre naționalitățĭ c'un tromf șovinist și mai mare, fiind-că cu modul acesta se amărăsc numai raporturile și de fapt nu se câștigă nimic nicĭ pentru o parte nicĭ pentru alta“.

Așa vorbesce ḑiarul guvernamental și printr'asta dă de minciună propria sa afirmare, ce-o face în acelașĭ articol, când ḑice, că pasiunea cu care se discută de un timp încóce afacerile naționalităților de către patrioții jidano-maghiarĭ, ar avé o causă nevinovată, causa că opiniunea publică (maghiară, firesce,) se ocupă în timpul din urmă cu mai mare atențiune de afacerile naționalităților.

Cum se ocupă, vedem. Este un șir de ne mai pomenite ațîțărĭ în contra naționalităților, care formeză obiectul deosebitei atențiunĭ, ce se dă acum și în dietă afacerilor acestor naționalitățĭ.

Foia amintită e de părere, că de când au întrat cei câțĭ-va deputațĭ naționaliștĭ slavĭ în dietă, se dă acee atențiune mai mare orĭ-cărei întêmplărĭ locale, ce întră în domeniul politicei de naționalitate.

Adevĕrul este, că „șoviniștii noștri“ — pe carĭ din nenorocire nu-i putem deosebi de cei ce se cred a nu fi așa marĭ „șoviniștĭ“ ca ei — le pórtă Sâmbetele acelor deputațĭ naționaliștĭ încă dinainte de a se fi putut strecura în dietă.

Ei nu vor sĕ scie de nicĭ un fel de naționalist, fie cu program radical, orĭ oportunist, ci cu ocasiunea scandalului din incidentul Pavlovicĭ au spus'o verde, că cea mai fierbinte a lor dorință este sĕ-i dea de-arêndul afară din dietă, luându-i de guler ca pe Lepseny.

Asta-i înțelesul atențiunei estraordinare, ce li-se dă afacerilor naționaliste nemaghiare în dieta unguréscă.

Germanii și Polonii. Intr'o polemică încinsă între *„Kreuzzeitung“*, organ conservator, și *„National Zeitung“*, ḑiar guveraamental, asupra cestiunei poloneze, cel dintâiŭ constată, că fóia guvernamentală însășĭ a mărturisit, că anexarea Poloniei a fost o greșélă politică. *„Kreuzzeitung“* însoțesce acésta constatare cu următórea reflexiune:

„Astăḑĭ un stat nu trebue sĕ procedeze la o anexare, decât în casul când póte conta pe asimilarea poporului anexat, din punct de vedere politic și economic. Décă condiția acésta nu e îndeplinită, mărirea teritorială va da loc la un rĕsboiŭ intern, fără sfîrșit, și acest rĕsboiŭ va puté chiar compromite esistența statului mărit prin anexare; acesta din urmă e amenințat de un pericol, care nu e compensat de loc prin mărirea teritoriului“.

Vocĭ maghiare despre ordonanța lui Wlassics.

Era de prevĕḑut, că ordinul-circular al lui Wlassics va întêmpina cele mai vii aprobărĭ din partea pressei maghiare. Drept mărturie lăsăm sĕ urmeze aḑĭ următórea apreciare, ce i-o face szellisto-apponyisto-guvernamentalul *„Budapesti Hirlap“* dela 19 Iunie n.

După-ce spune, că décă nu va succede maghiarisarea școlelor, Ungurii nicĭ-odată nu-șĭ vor ajunge ținta lor: înființarea statului național unitar maghiar, și după-ce arată, că legea despre învĕțarea obligătóre a limbei maghiare în școlele poporale s'a adus deja 1879, dér nu s'a esecutat cum ar fi trebuit, continuă așa:

„Acum ministrul Wlassics ordonă, ca inspectorii școlarĭ și autoritățile eclesiastice și civile se grijéscă de rigurósa esecutere a legii în tóte școlele poporale. Ministrul ordonă un sistem mai practic: mai puțină gramatică, mai mult scris și cetit, dér mai pe sus de tóte ordonă, ca ***jumĕtate din órele de lecțiunĭ de peste sĕptĕmână sĕ se predea în limba maghiară;*** așa-dér ***și partea cea mai mare a obiectelor de învĕțĕmînt sĕ se predea unguresce din cărțĭ unguresci***, copiilor de ambele sexe. Deși timpul instruărei în școlele elementare (primare) e scurt și afară de școlă, acasă și în comună copii nemaghiarĭ aud rar cuvêntul unguresc, totușĭ *e imposibil, ca ordonanța lui Wlassics sĕ nu aibă mare efect* — décă se va esecuta. Putem dóră sĕ servim cu esemple, ce-i drept la școlele de stat, unde tóte obiectele se predau unguresce. In școlele acestea copiiĭ de naționalitate strĕină îșĭ câștigă cunóscerea limbei statului în mĕsură, încât pot comunica unguresce și pricep decisiunile autorităților. *Maghiarisarea nu se póte întinde mai departe între naționalitățile, carĭ locuesc în masse.* Timpul și patriotismul, cultura și administrația, circulația și viéța socială pot, între împrejurărĭ mai norocóse, sĕ realiseze contopirea mai deplină a națiunei nóstre. *Nu putem renunța la speranța acésta.*

„Forța, care produce reacțiune, n'o dorim; cerem însĕ energie în esecutarea legilor și la suprimarea agitațiunilor. Primim, decĭ, bucuros cele douĕ ordinațiunĭ, venite una după alta, ale ministrului Wlassics“....

Fóia maghiară ḑice mai departe, că décă până acum limba maghiară nu s'a învĕțat cu succesul așteptat, nicĭ ordinațiunea, nicĭ legea nu sunt de vină, ci ómenii și instituțiile cărora li-a fost încredințată esecutarea legei...

N. *Bartha* scrie în *„Magyarország“* următórele:

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Farul dela Sanguinaires.

De **Alphonse Daudet**.

Era într'o nópte întunecósă. Vêntul Mistral sufla mereu și sgomotele produse de suflările lui mĕ ținură deștept până către ḑiuă. Cum nu puteam durmi, ascultam mereu foșnetul puternic al pădurilor de pinĭ și în situația aceea îmĭ părea, că mĕ găsesc în mijlocul mării, pe-o vreme de pericole, de vijelie.

Și 'ntr'un rênd, mĕ duseiŭ cu gândurile la nopțile petrecute cu câțĭ-va anĭ înainte de asta, când locuiam la farul dela Sanguinaires, departe, tocmai lângă insula Corsica, pe unde se începe golful de Ajaccio.

Par'că vedeam încă insula Sanguinaires, cu aspectul ei sĕlbatic, la un capĕt cu un far înalt și la celălalt cu un turn vechiŭ genovez, în care îșĭ avea cuibul un vultur. Incolo insula întrégă era numai stâncă, prăpăstii și în câte un loc crescea câte-un tufiș mic, orĭ-cine scie ce fel de iérbă.

Tocmai în vêrful farului era locul de pază cu platforma albă, pe care se plimbau păzitorii de-alungul și de-alatul și afară de acestea, marea lampă, care se aprindea, îndată ce se făcea întunerec.

Étă insula Sanguinaires, cu tot ce se afla pe ea. Și cu tótă sĕlbătăcia ei, cu tot aspectul ei trist, avea un farmec deosebit pentru mine și nicăirĭ nu m'așĭ fi simțit mai bine ca acolo, când voiam sĕ fiu în liniște și'n singurătate.

Ce făceam?

Ceea-ce făceam în tot locul mai puțin încă. Când vêntul Mistral sĕu Tramontane nu suflau tocmai tare, mĕ așeḑam între douĕ stâncĭ marĭ, în mijlocul goelandilor, al mierlelor și al rîndunelelor și rĕmâneam ḑiua întrégă în starea aceea gândind mereu și privind valurile mării. Cunóscețĭ fără îndoială aceea stare a sufletului! Tótă ființa par'că ți-se transformă se schimbă. Priveam mereu spuma valurilor, care strălucea la razele sórelui, fumul alb al vre-unui vapor, care trecea repede, coralierii de-o roșață fermecătóre. O ce mult îmĭ plăcea starea aceea!

Când era vênt mare de tot și nu puteam eși, mĕ închideam în curtea carantinei, o curte mică de tot și cu un aspect trist, plină de rosmarinĭ și de tufe sĕlbatice de absinth și-acolo, în locul acela trist și pustiu, ghemuit lângă zidul mic și vechiŭ, mĕ lăsam sĕ mĕ fure gândurile.... Din timp în timp câte-o lovitură în pórtă, câte-o săritură ușóră prin iérbă... Era câte-o capră, care venea sĕ pască, sciindu-se acolo adăpostită de vênt. Vĕḑêndu-mĕ, se oprea de-odată și rĕmânea ca înmărmurită înaintea mea, vióie, cu capul ridicat, privindu-mĕ cu nisce ochĭ curioșĭ...

Către cincĭ ceasurĭ, păzitorii dela far mĕ chiemau la masă. Apucam atuncĭ pe o mică cărare și urcam încet către far, uitându-mĕ la fie-care pas îndĕrĕt, privind orizonul și lumina, carĭ se lărgeau pe mĕsură ce urcam....

Sus, era încântător. Par'că vĕd încă odaia în care prândeam, cu grindile late cu scândurĭ de ștejar, cu ciorba de pește fumegând în mijloc, cu ușa mare, tot-déuna deschisă către terasa albă... Păzitorii dela far erau acolo, mĕ așteptau, pentru a-ne așeḑa la masă. Erau trei: unul din Marseille și doi din Corsica, toțĭ trei Francesĭ, micĭ de statură, cu fețele arse de sóre și de vênturĭ, cu glugile cu pĕr de capră, însĕ cu caractere cu totul deosebite.

Chiar din modul lor de a trăi, se putea observa fórte ușor diferența a douĕ rasse. Cel din Marseille, industrial și vioiŭ, tot-déuna activ, tot-déuna ocupat, alerga prin insulă de diminéța până séra pescuind, adunând ouĕ de goelanḑĭ sĕu făcênd ciorbă de pește.

Cei de-acolo, Corsicianii, afară de serviciul lor dela far, nu se mai ocupau cu nimic; ei se considerau ca funcționarĭ și-șĭ petreceau ḑiua întrégă jucând neterminabilele partii de cărțĭ, jocul Skopa și neîntrerupându-le decât atuncĭ, când îșĭ aprindeau țigările.

De altfel, toțĭ trei erau ómenĭ bunĭ, simpli, naivĭ și plinĭ de ospitalitate pentru óspele lor, cu tóte că li-se va fi părut fără îndoială un domn fórte estra-ordinar... Vor fi gândit și ei, ce plăcere puteam sĕ am, stând câte-o ḑi întrégă în vêrful farului... Tocmai ei, carĭ găseau, că ḑilele trec așa de încet și, carĭ se simțiau așa de fericițĭ când nu erau în serviciu și puteau sĕ se cobóre în insulă. De altfel ḑece ḑile aveau sĕ stea pe insulă

....„S'apropie ora 12-a. Trebue sĕ ne grăbim. Au trecut anii îndoielilor și șovăirilor. S'a dovedit, că îndoiéla n'are valóre în mișcarea națională. *Unitatea politică* stabilită în lege, nu póte — după o esperiență de 34 anĭ — sĕ devină realitate, decât prin *unitate culturală*... Numai la un altar se póte servi pentru problemele marĭ ale vieții de stat. Legea, credința și speranța „Szozat"-ului trebue sĕ oblige pe toțĭ în mod egal. De aceea trebue înăsprit controlul asupra șcólelor de altă limbă. Materia de predat, cuprinsul și spiritul ei trebue stabilit de către stat la tóte șcólele. Invĕțarea limbei maghiare, literaturei maghiare, istoriei și geografiei maghiare trebue pusă pe base mai largĭ. *La nicĭ o șcólă secundară și superióră sĕ nu pótă primi atestat acela, care nu scie sĕ vorbéscă și sĕ scrie esact unguresce...*

„Wlassics mai are multe de făcut; spiritul lui creator sĕ nu și-l odihnéscă. Sĕ-șĭ pună în cumpĕnă tótă energia. Sĕ fie pe acest teren resolut décă trebue, încăpățìnat décă e necesar. Mai ales însĕ sĕ grăbéscă, căcĭ negligențele sunt multe și bat la ușe. Chiar și Germania (!) se grăbesce. Și cât de mare, cât de tare, cât de puternică este ea. Sĕ nu uite pe Austria, ca esemplu înspăimêntător de destrămare de rassă"...

Articolul și-l începe Bartha cu următórele semnificative cuvinte:

„Némțul e bun acum și pentru a-ne da curagiu; căcĭ cred, că fără de „proiectul polon" ar fi rĕmas în saltarul mesei ordinul-circular cu privire la instrucția limbei maghiare în șcólele poporale... Cercurile nóstre normative au imitat și altădată mișcările germane. Cu atât mai vîrtos adĭ, când Germania are rolul conducĕtor. Și fiind-că guvernul german șĭ-a fixat de țîntă germanisarea Polonilor, și politica nóstră culturală trebue sĕ se misce mai viu"....

Ce mai vrețĭ?

Ce va fi cu pactul?

Intrebarea cea mai principală în sferele politice din cele două capitale ale statelor dualiste, este: se va încheia óre pactul austro-ungar, cel puțin la finea anului?

Scim, că tratările între cele două guverne s'au întrerupt și că ministru-președinte Koerber a făcut o importantă declarațiune în casa seniorilor austriacĭ. De atuncĭ Koerber și Szell s'au mai întêlnit odată, dér încordarea dintre ei pare a fi atât de mare, încât nicĭ cei mai optimiștĭ din politicianii dualiștĭ, nu cred într'o grabnică și favorabilă soluțiune a cestiunei pactului.

„Reichsrath"-ul austriac șĭ-a încheiat deja activitatea. Alaltăerĭ a ținut ultima ședință în sesiunea acésta. Evident decĭ, că cestiunea pactului nu se va puté discuta câte-va lunĭ de dile în corpurile legiuitóre austriace. Ea se va discuta numai prin diare și prin adunările diferitelor corporațiunĭ interesate.

Incurênd va urma și închiderea, respective amânarea *dietei ungare*. Se svonesce, că de astă-dată amânarea se va face prin rescript regesc, adecă dieta întrând în vacanțele de vară nu se va puté întruni ea dela sine, ci va fi legată de termin. Guvernului îi revine așa-dér tótă rĕspunderea față de cele ce se vor întêmpla în decursul lungei vacanțe.

Imprejurarea acésta e de mare momentuositate, căcĭ décă amânarea dietei se va face de fapt prin rescript regal, acésta nu însémnă alt-ceva, decât că guvernului i-se dă mână liberă de a face eventuale concesiunĭ cu ocasia viitórelor tratărĭ asupra uniunei vamale.

Ungurii îșĭ fac marĭ speranțe cu privire la succesele, ce le vor dobândi față de Austriacĭ. Ei nu admit odată cu capul posibilitatea unei retragerĭ cât de neînsemnate din partea guvernului unguresc, care, — dic ei — nu va fi atât de slăbănog, încât sĕ facă obiect de tocmélă din ceea-ce mai înainte a pus ca condiție *sine qua non* a încheierii pactului.

De altă parte avem posiția seriósă, ce a luat'o guvernul austriac pentru pretensiunile sale față de Ungaria. Cetitorii noștri cunosc comunicatul inspirat, din *„Borsen Courier"*, în care se spunea, că „Koerber nu e nicĭ Badeni, nicĭ Thun, care sĕ se sperie de Ungaria și sĕ-o lase sĕ înghită pe Austria, numai pentru-ca ea (Ungaria) sĕ se milostivéscă a susținé pactul".

Tonul acesta nu mirósă nicĭ decât a conciliantă și supunere față de pretensiunile celor din Budapesta, carĭ mai că se vor vedé silițĭ în cele din urmă a ceda, décă este ca pace și liniște se domnéscă pe acest teren comun între statele dualiste.

Se speră mult și de astă-dată dela intervenția Corónei, care de repețite-orĭ șĭ-a esprimat dorința asupra necesității reînoirei pactului. Posiția Corónei e grea, căcĭ și unii și alții voesc sĕ-șĭ asigure, prin intervenația ei, interesele proprii, ér interesele monarchiei încă trebue garantate.

Firul tratărilor asupra pactului se va relua în luna viitóre. Décă și cum va succede o împăcare a diferențelor, nu se póte sci de pe acum. Politicianii mai calmĭ cred, că tratările se vor încheia c'un compromis.

Pe ce basă? — se va vedé. Fapt este însĕ, că partidele austriace se pregătesc deja de pe acum la luptă ștrașnică în contra orĭ-cărei concesiunĭ, ce ar face-o guvernul Koerber. Astfel partidul poporal german, a primit cu unanimitate o moțiune, în care presidiul partidului e învitat, ca față de guvern sĕ esprime dorința de a apĕra energic interesele Austriei, și décă din partea Ungariei nu se póte aștepta o apropiere, atunci *guvernul sĕ nu se sperie de separațiunea teritoriului vamal.*

Sub astfel de auspicii vor trata Koerber cu Szell în luna viitóre.

Politica de naționalitate maghiară și societatea maghiară.

De bar. *Banffy Dezso.*

Nu se póte trage așa-dér la îndoială, că pentru resolvirea marei probleme este inevitabil necesar nu numai de a vesti în mod curagios, și hotărît, și conscient, dér a și urma și ține ceea-ce ne impune ideea națională.

Am fi însĕ în erróre, décă la crearea *statului național maghiar unitar*, pentru valorarea deplină a „ideei naționale" am considera de suficient a ne opri la esecutarea legilor și la efectuarea dispozițiilor guvernului. Din contră: tóte acestea nu numai, că nu ar fi de ajuns, dér n'ar produce nicĭ un resultat. Singura garanție la crearea *statului național maghiar unitar*, pentru conservarea statului maghiar consistă în aceea, ca „ideea națională" sĕ pătrundă pe fie-care adevĕrat fiu al patriei și ca întroducerea legilor și instituțiilor create sĕ nu fie reservată numai resultatului dispozițiilor guvernamentale, ci ca fie-care, căruia îĭ zace la inimă resolvirea marei probleme, în relațiile vieții publice, sociale și famliare, avênd înaintea ochilor ținta, sĕ colaboreze la aceea, ca statul ungar sĕ fie *unitar național și în tóte manifestațiunile sale maghiar.*

Crearea de legĭ potrivite, aplicarea și esecutarea lor, nu póte sĕ formeze, de cât scheletul acelui corp, care produce *statul unitar național maghiar*, mușchii, esteriorul, corpul cu forma sa, sângele ce pulséză, conservând viéța, și creerul, ce asigură viitorul, ca o vivificare a întregului — tóte acestea le póte da numai acea „ideea națională", care pĕtrunde pe fie-care fiu al națiunei, este de față pretutindenea, îșĭ are cuvêntul în tot locul, voesce totul și nicĭ odată nu se obosesce. Dér, din pĕcate, tocmai asta este ceea ce ne lipsesce, atât de mult ne lipsesce, încât nu mai este permis a fi „șovinist național maghiar", ba, după cum a spus'o un mare bărbat de stat, astădĭ mort, „este peste tot o greșală la un bărbat de stat ungar."

La noi, ca națiune mică, acomodarea la ceea ce e străin este considerată de bună și necesară și noi credem, că décă vorbim în limba lui cu óspele ce vine din apus, pentru a vedé specialitățĭ orientale și lucrurĭ exotice, ne-am presentat ca națiune culturală și că am găsit recunóscerea de a putea întra în rîndul statelor culturale apusene. Ce erróre! Statele apusene culturale nu caută și nu găsesc mărirea culturală și cu atât mai puțin mulțumirea intereselor lor naționale în cunóscerea fără greșelĭ a unei seriĭ întregĭ de limbĭ streine. Din contră: ei aștéptă dela strĕinii, carĭ îĭ visitéză, de și sunt óspețĭ, ca sĕ vorbéscă cu ei în limba lor. Cunóscerea limbilor strĕine este reservată cercurilor scienţifice, numai slăbiciunile națiunilor orientale micĭ și carĭ d'abea pot forma un stat organic, cred că prin cunóscerea unei întregĭ seriĭ de limbĭ îșĭ vor găsi recunóscere grațiósă din partea națiunilor culturale.

Sĕ ne înțelegem. Nu avem de gând a condamna în general cunoscința limbilor strĕine, dér credem, că e primejdios a atribui importanță la aceea, că cineva cunósce limbĭ strĕine și a nu atribui importanță faptului, ca cineva sĕ fie Maghiar șovinist chiar și în limba lui.

Sĕ ne înțelegem! Nu mai încape îndoială, că nu magnatul, care se simte acasă în orĭ ce club din Europa, nu comerciantul și capitalistul, care îșĭ găsesce procentele banilor sĕi chiar și dincolo de ocean, nu muncitorul, care cu teoriile sale cosmopolite îșĭ caută drepturile omenescĭ în lumea largă: nu aceștia vor crea și păstra *statul maghiar unitar*, ci aceia, pe carĭ totul îĭ genéză ceea ce este strĕin, carĭ pot sĕ dică și sĕ o simță cu mulțumire, că „în lumea largă, pentru tine alt loc nu este afară de acesta".

De aicĭ ar urma, décă noi, — cea ce însĕ nu suntem — am fi consecvențĭ: că nu numai la crearea legilor, nu numai la dispozițiile guvernamentale, ci pretutindenea și totdeauna sĕ fim, cum am mai dis *șoviniștĭ,* în înțelesul strîns al cuvîntului.

Ce folosesce legea despre instrucția obligătóre în limba maghiară? Ce folosesce legea, chiar décă s'ar esecuta riguros ad literam, décă pe urmă copilul, care părăsesce șcóla primară, în ținuturile naționalităților nu póte vorbi unguresce, deși a învĕțat unguresce și ar voi sĕ vorbéscă, fiind-că n'are cu cine vorbi. In *așa* mĕsură nu este nimenĭ cu cine sĕ vorbéscă, în cât noi înșine, noi Maghiariĭ, proprietariĭ dela țéră, intelectualĭ și funcționarĭ, din obicĭnuință orĭ comoditate vorbim cu el în limba naționalității, ce locuesce în acele părțĭ.

Nicĭ măcar n'am audit, că ar fi mai ușor, de a vorbi așa cu ómenii, fiind-că ar pricepe mai bine acea limbă. Și, firesce, cine vré sĕ isprăvéscă ceva: proprietarul, administratorul economic, preotul, solgăbirĕul séu notarul, vré sĕ isprăvéscă curênd. Ar trebui însĕ sĕ ne gândim, cât perde problema creării *statului național maghiar unitar* prin acel neînsemnat câștig de timp și că despre un asemenea om, orĭ-cât ar buciuma el, că e bun patriot ma-

---

și două-decĭ la far, acesta era reglementul. Reglementul acesta însĕ numai vara se puté urma cu esactitate. Cum începea vremea rea, cum începeau ploile și insula întrégă era acoperită de apă multă, pazitorii trebuiau sĕ stea lunĭ întregĭ închișĭ în far și de multe-orĭ în condițiunĭ fórte grele.

— Sĕ vedĭ, ce mi-se întîmplă odată, domnule, îmĭ spuse într'o di bĕtrânul Bartoli, când eram la masă; sĕ vedĭ ce mi-se întâmplà, înainte de asta cu vre-o cincĭ anĭ, chiar la masa acésta, Era într'o séră de iarnă. In séra aceea eram numai doi la far: eu și încă un camarad, cu numele Tchéco. Ceilalțĭ erau dușĭ, bolnavĭ, în concediu, nicĭ eu nu sciu unde... Tocmai prândeam. De-odată vĕduiŭ pe camaradul meu că se opresce sĕ mai mănânce, mĕ privesce un moment cu nisce ochĭ curioșĭ și de-odată cade jos. Mĕ duc la el, îl scutur, îl strig: — Tché... O Tché... Tche!!... Nicĭ un rĕspuns!... Era mort... Poțĭ sĕ-țĭ închipui emoțiunea mea! Rĕmăseiŭ mai mult de un ceas, ca nebun și speriat înaintea cadavrului.

Era deja nópte, dér ce nópte, domnule! Marea, vêntul, par' că nu erau ca altă-dată.

De-odată îmĭ veni în minte farul. Plecaiŭ repede și aprinseiŭ lampa. Sus urcasem eu óre-cum, dér odată acolo, îmĭ era frică sĕ mĕ cobor. Imĭ părea, că mĕ strigă mortul, la capătul scării... Apoi 'mĭ era frig, sete... Mai târdiu însĕ vĕduiŭ, că n'aveam ce face, coborîi, duseiŭ pe Tchéco în patul sĕu, aședaiŭ o bucată de postav peste el, rostii o rugăciune și pe urmă, alergaiŭ repede la signalul de alarmă.

Din nenorocire era furtună, signalul nu se putea audi și nimenĭ nu-mĭ putù veni în ajutor. Etă-mĕ singur în far, gândeam eu, și numai Dumnedeu, scie pentru câtă vreme!... Speram sĕ țiu cadavrul în far până la sosirea vre-unui vapor Dér în decurs de trei dile nu sosi nicĭ unul.

Nu mai sciam, ce sĕ fac. Sĕ-l scot din far, sĕ-l înmormêntez... Dér cum? Insula întrégă era numai stâncă; cum era sĕ sap? Și-apoi mai erau atâțĭ corbĭ în insulă! Mi-era milă sĕ-l arunc în apă, sĕ le dau lor acel corp de creștin! Căcĭ apa, după câtă-va vreme, ar fi aruncat cadavrul pe insulă.

Atuncĭ de-odată îmĭ veni ideia, sĕ-l duc într'un despărțămênt al micei carantine și sĕ-l înmormêntez acolo.

Șiașa făcui. Dér la înmormêntarea aceea muncii aprópe diua întrégă și mărturisesc, că-mĭ trebui mult, fórte mult curagiu. Inchipuie-țĭ domnule, și acum încă, când mĕ cobor dela far, totdéuna imĭ pare, că am cadavrul în spate...

Bietul Bartoli! Se emoționa de câte-orĭ gândea la înmormêntarea aceea.

Apoi mai vorbirăm despre far, despre mare, ascultaiŭ povestirile lor despre naufragii, despre bandiții din Corsica... Pe urmă, când se înserà, păzitorul celui dintâiŭ sfert de ceas aprinse mica sa lampă, îșĭ luà tutun, cartea despre Plutarh, întréga bibliotecă dela Sanguinares, și plecà în vêrful farului. La moment se audiră sgomote marĭ de lanțurĭ, de roțĭ, de glónțe marĭ dela césul farului, carĭ se întorceau mereu....

Eu, în decursul acestora, eșeam afară pe terasă. Sórele apunea, cobora par'că în apă încetul cu încetul, ducênd tot orizontul cu el.... Vêntul sufla și insula întrégă avea un aspect roșu-violet. Pe deasupra mea sburà o pasĕre mare; era vulturul din vechiul turn genovez, care se întorcea dela prădĭ...

Incetul cu încetul se lăsà céța peste mare. Și imediat, de-asupra mea apărù de-odată o lumină puternică.... Se aprinsese farul. Lăsând insula întrégă în umbră, lumina clară cădea tocmai în mare... Dér vêntul începù sĕ sufle cu putere. Trebuì sĕ întru în far. Intraiŭ, încuiai pórta, trăsei drugurile de fer, pe urmă, urcai scara înaltă de fer, care se clătina și suna sub pașii mei și ajunsei în sfîrșit în vêrful farului. Acolo cel puțin era lumină.

Inchipuiți-vĕ o lampă gigantică de-a lui Carcel cu șése rêndurĭ de fitile, în jurul cărora se mișcă încet lentile marĭ de cristal și alte felurĭ de sticle marĭ, carĭ adăpostesc flacăra de vênt... Ajuns sus, rĕmășei pentru moment ca orbit. Arămurile, cositórele, reflectorii de metal, cristalurile, tóte strălucind de lumină, mĕ ameţiră par'că.

Incetul cu încetul însĕ, ochii mi-se obicĭnuiră cu lumina aceea și mĕ aședai tocmai lângă lampă, lângă păzitor, care de frică sĕ nu adórmă, citea tare din cartea lui Plutarh....

Afară era întunerec, sĕlbătăcie. Pe micul balcon din vêrful farului se audea vêntul suflând, ca turbat și urlând cu pu-

ghiar, trebue sĕ ne îndoim, décă este pĕtruns de „ideia naţională“.

Nicĭ nu este aşa greu de a obţine resultate pe acest teren. Masele poporului muncitor, décă din întîmplare nu sunt ameţite de frasele sunătóre ale *agitatorilor*, póte sĕ fie uşor conduse, ele se acomodéză, décă îşĭ vĕd asigurat traiul. Ce frumóse resultate ar puté obţine, de esemplu, în interesul rĕspândirei limbei naţionale un administrator de domeniu! Ar puté realisa lucrurĭ marĭ, numai sĕ fie pĕtruns de „ideia naţională“.

Şi ce n'ar puté face un preot într'un ţinut naţionalist, — décă, pĕtruns de ideia naţională, şi-ar conduce credincioşii cu tact şi blândeţe şi ar vorbi cu ei, la început în contactul privat, pe urmă şi de pe amvon în limba maghiară!

Inainte de asta cu câţĭ-va anĭ am avut ocasiune sĕ cĕlĕtoresc într'un oraş din Ungaria superióră, sĕ dicem, la Eperjes. Când m'am dat jos din tren, hamalul şi-a oferit serviciile în limba slovacă şi fiind-că eu nu sciam slovăcesce, un funcţionar dela căile ferate alergă în ajutorul meu şi vorbi cu el slovăcesce. Óre ar fi greu şi neesecutabil, ca direcţiunile căilor ferate sĕ caute şi sĕ găséscă mijlócele, ca nu numai amploiaţii lor — ceea-ce de asemenea se întêmplă — ci şi personalul inferior, ba chiar şi muncitorii dela căile ferate, sĕ vorbéscă atât cu publicul, cât şi cu şeful lor, în cursul lucrărilor, la primirea în serviciu, precum şi la luarea lefii, tot unguresce? Numai de „ideia naţională“ sĕ fie pĕtrunşĭ, şi resultatul este asigurat dela sine.

Altă-dată érăşĭ eram în visită în părţile de nord, la o familie maghiară patriotică. Un entusiasm patriotic, un zel naţional maghiar însufleţia pe marĭ şi micĭ. Damele cu deosebire, cu drept cuvênt puteau fi numite adevĕrate patrióte. Şi totuşĭ n'am găsit o singură slugă, cu care sĕ mĕ fi putut înţelege unguresce. Şi fiind-că eu slovăcesce nu scieam, numai aşa am putut fi servit, că una dintre servitóre înţelegea ceva nemţesce. (!)

Ce servicii ar puté aduce patriótele pĕtrunse de ideia naţională, décă cu slugile ar vorbi numai unguresce!

(Va urma).

SCIRILE DILEI.

— 7 (20) Iunie.

Esamenul oral de maturitate la gimnasiul rom. gr. or. din Braşov s'a început astădĭ, 20 Iunie st. n. sub preşedinţa Il. Sale părintelui Arhiereu *Dr. Ilarion Puşcariu.* Din partea ministrului instrucţiunei publice este delegat d-l Dr. *Kuncz Elek.* S'au presentat la esamen 16 studenţĭ din cei 18, carĭ se supuseră la esamenul scripturistic. Doi au fost relegaţĭ în urma scripturisticului. Dela órele 7 a. m. şi până la 11¼, candidaţii au fost ascultaţĭ din limba română şi din matematică. La 11½ s'a început esaminarea din limba latină.

Jubileul Majestăţii Sale Francisc Iosif. Cu diua de 19 Iunie s'au împlinit 53 anĭ şi 199 dile, de când Majestatea Sa Francisc Iosif domnesce ca împĕrat. Cu acéstă di a ajuns terminul cel mai îndelungat de domnie, căcĭ împĕratul *Frederic III* (1440 Febr. 2—1493 August 19), tatăl lui Maximilian I, care avuse până acuma cea mai îndelungată domnie pe tronul Habsburgilor, a domnit numai 53 anĭ şi 198 dile.

„Bieţii Ungurĭ din Făgăraş“. Cu acéstă subscriere a primit dilele acestea diarul „E-s“ o jalbă din comitatul Făgăraşului. În acéstă jalbă anonimii querulanţĭ scriu următórele: „Cu indignare vĕd Maghiarii din Făgăraş, cum se valahiséză comitatul şi cu deosebire funcţiunile comitatense. Cu ocasiunea alegerii dela anul nou, în locul solgăbirĕilor, ce erau la număr: trei Ungurĭ şi un Român, au ales trei Românĭ şi un Ungur, şi şi acesta la centru. Aşa s'a întêmplat şi de curênd la alegerea de solgăbirĕu din Bran, unde pe lângă fisolgăbirĕul valah au ales un solgăbirĕu tot valah. *Aceştĭ solgăbirĕĭ sunt toţĭ duşmanii Ungurilor.* Unul din ei spune pe faţă, că Ungaria nu e stat maghiar, ci numai o unitate a diferitelor naţionalităţĭ. No, décă ast-fel de funcţionarĭ ne administréză, încheie anonimii jeluitorĭ, atuncĭ Ungurii n'au altă alternativă, de cât sĕ ia în mână toiagul emigrării, ca sĕ nu vadă pe pĕmêntul patriei, udat cu sângele lor, triumful Valahilor“ (Auleo! Décă vor emigra „numeroşii“ Maghiarĭ din comitatul Făgăraşului, atuncĭ cine va mai rĕmâne acolo?)

Confiscarea „Cărţii de aur“. Din *Arad* li-se anunţă foilor unguresci, că la învitarea telegrafică a procuraturei din Sibiiu, organele procuraturei din Arad s'au presentat dilele acestea în *curtea episcopéscă* arădană şi au confiscat esemplarele din „Cartea de aur“ aflătóre la archimandritul Aug. *Hamsea*, au dresat apoi un proces verbal cu archimandritul şi esemplarele confiscate dimpreună cu procesul verbal le-au trimis procuraturei din Sibiiu.

Discursul din Marienburg. Fóia polonă *„Czas“* din Lemberg face o descoperire interesantă cu privire la causele, carĭ au determinat pe împĕratul Wilhelm sĕ ţină faimosul discurs din Marienburg. După *„Czas“* împĕratul s'a mâniat grozav, pentru-că deputatul polon *Chrzanowsky* a dis în dieta prusiană, că miliţia staţionată în Wreschen aduce cu sine *infecţiunea prusiană.* A doua di împĕratul a chemat la sine pe deputatul polon şi i-a dis: „Vrêu sĕ-ţĭ spun, că poţĭ sĕ-mĭ criticĭ guvernul cum îţĭ place, poţĭ sĕ vorbescĭ despre mĕsurile ministeriale cât vreĭ, dér când e vorba de armata mea, atuncĭ — *hands off!*“ Împĕratul a concediat apoi pe deputat şi urmă faimósa vorbire dela Marienburg.

Góna contra lui Pavlovicĭ. Substitutul din Seghedin Fr. *Aschinger* a plecat dilele acestea la Chichinda, sĕ deschidă la tribunalul de acolo acţiunile necesare pentru „salvarea“ patriei, primejduită de deputatul Pavlovicĭ. Martorii, carĭ au depus agravant şi identic contra lui Pavlovicĭ sunt: Horváth *Moritz* (!) restauratorul gării din Chichinda, împreună cu balabusta sa, şi *Goldberger* (!) Jenŏ, chelnerul restaurantului. — In camera deputaţilor acusatorul principal este — Vészi-*Weiss*.... Organisaţia este completă. Jidovii vor „salva“ de sigur patria.

Diplomă de inginer. Din *Budapesta* ni-se scrie, că d-nii Trifun *Gaitia* şi Pompeiŭ *Dragoş* au obţinut la polytechnicul de acolo diploma de inginerĭ.

Regele Eduard şi Burii. Circulă svonul, că Regele Eduard al Angliei, cu ocasiunea serbărilor de încoronare, va pronunţa amnistia Africanderilor, carĭ au purtat arme alăturea cu Burii. Actul acesta al regelui va contribui mult la dobîndirea simpatiilor Burilor pentru Metropolă.

Guvernele Persiei şi Japoniei şi-au anunţat intenţiunea de a crea, în curênd, legaţiunĭ în Bucurescĭ.

Tragere la ţintă. Sâmbătă, în 21 Iunie va fi în *Poiană* tragere la ţintă din partea reserviştilor reg. Nr. 2. Poliţia aduce la cunoscinţa publicului, că este interdis a călca pe teritorul „Poianii“ în timpul dela órele 5 dim. până pe la 4 d. m.

Un ministru de rĕsboiŭ — evreu.

Am adus la timpul sĕu scirea, că în Italia portofoliul ministerului de rĕsboiŭ a fost încredinţat unui general evreu. Diarul *„Jüdisches Volksblatt“* din Viena în nr. 20 dela 16 Maiŭ apreciéză acest fapt prin următórele consideraţiunĭ, pe carĭ le publicăm ca curiositate:

„La sfîrşitul sĕptĕmânei trecute diarele au anunţat telegrafic, că guvernul italian a oferit portofoliul rĕsboiului, generalului Ottolenghi, comandantul din Genua. Vestea acéstă, cât este ea de scurtă, vorbesce volume. Căcĭ generalul Ottolenghi este Evreu şi nu numai atâta, dér este Evreu din convingere, care nu face taină din religiunea sa mosaică, profită de orĭ-ce ocasiune, spre a-şĭ mărturisi jidovismul şi a dovedi esterne despre acéstă. Este cunoscut, că generalul Ottolenghi, la sĕrbătorile jidovescĭ, se duce în uniformă de campanie la sinagogă.

Generalul Ottolenghi s'a hotărît a schimba postul de comandant în Genua cu acel al ministrului de rĕsboiŭ, dér faptul, că unui Evreu i-s'a oferit portofoliul rĕsboiului este fórte interesant, din cale afară semnificativ, şi ne dă prilej sĕ medităm, în special sĕ facem comparaţie între stările *înapoiate* ce domnesc în Austria şi între *progresele* Italiei înflorităre.

Ministeriul de rĕsboiŭ se numĕră în statele, carĭ nu numai vor sĕ fie, dér în adevĕr şi sunt puterĭ marĭ, între portofoliurile cele mai importante. Dór e vorba aicĭ de păzirea caracterului de mare putere şi de miile de interese împreunate cu acéstă. Este de sine înţeles aşa dér, că la acest post important se alege o forţă militară din cele mai distinse. Ministrul de rĕsboiŭ al unei marĭ puterĭ nu numai că trebue sĕ fie un bun şi viteaz soldat, dér trebue sĕ aibă şi talent organisatoric, pentru a administra puterea militară compusă din sute de miĭ, ér într'un cas serios din milióne. Guvernul italian a recunoscut, că pentru acest post important cel mai bun remplasant ar fi Ottolenghi şi décă Ottolenghi a primit, acésta a făcut'o în siguranţa aprobării regelui, care ţine mult la dênsul şi care pe Ottolenghi l'a menit pentru comanda superióră în timp de rĕsboiŭ.

De tot altfel este situaţia în „iubita“ nóstră patrie, Austria. Curentul „abiect“, „herostratic“, antisemit, de care la început erau infectate numai straturile inferióre ale populaţiunei, a pĕtruns acum şi în clasele superióre ale societăţii, ba a „molipsit“ şi cercurile guvernamentale. Am ajuns aşa departe, încât noue Evreilor nu ne mai sunt accesibile oficiile publice, cu tóte că constituţia sancţionată de Majestatea Sa interdice espres consideraţiile confesionale la conferirea funcţiilor. Temeiul antisemit al guvernului n'a folosit Austriei, din contră i-a făcut şi îi va face multe rele. Pe orĭ-care „patriot“ austriac trebue sĕ-l mâhnéscă adênc, décă face comparaţie între raporturile de aicĭ şi între raporturile din alte state. Aicĭ „regres“ şi prin urmare stagnaţiune pe terenul economic şi spiritual, acolo progres şi prin urmare bună stare financiară (In Italia?...) Monarchia austriacă a adus tendinţelor reacţionare jertfe uriaşe. Am perdut una după alta provinciile: Belgia, Lombardia, Veneţia şi Silesia, mai departe preponderanţa din Germania şi Italia. Afară de acésta tot în socotéla reacţiunei avitice, încarnate, trebue sĕ punem şi formaţia dualistică a monarchiei, care, ca o rană deschisă ne prepară necontenit neplăcerĭ şi alteréză caracterul nostru de mare putere, pe care ar trebui sĕ-l păzim. Din mica Sardinie însĕ din potrivă a devenit marea putere Italia, cu o desvoltare, pe care abia a putut'o prevedé cineva. Nu avem de gând sĕ pismuim statul vecin, politicesce cu noĭ aliat, însĕ inima fie-cărui „patriot“ adevĕrat trebue sĕ sângereze, când se gândesce, că mărirea Italiei este clădită pe socotéla statului austriac. Cu plăcere am saluta Italia, ca mare putere, numai décă bărbaţii de stat austriacĭ ar trage de aicĭ o învĕţătură (Sĕ numéscă şi aicĭ vr'un ministru de rĕsboiŭ jidan? — Culeg.) Acésta trebue sĕ o dorim, nu numai în interesul patriei nóstre, ci şi în interesul rassei nóstre, care dă statului austriac *pe cei mai credincioşĭ cetăţenĭ, pe cei mai bunĭ patrioţĭ şi pe cei mai viteji* (ai ve!) soldaţĭ!“

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 19 Iunie. Contele Ioan *Eszterhazy* a adresat ministrului de interne următórea interpelare: „Are de gând d-l ministru, ca nu numai prin Metropolitul, ci prin informaţiunĭ directe, sĕ se convingă despre natura acelor învinuirĭ, carĭ s'au ridicat şi se ridică în contra de curênd alesului episcop gr. or. român la Arad, atât din punct de vedere naţional, cât mai ales din punct de vedere moral? Afară de acésta, are de gând, ca datele ce şi-le va câştiga în contra domnului episcop amintit, sĕ le chibzuéscă mai ales din acel punct de vedere, că numitul domn episcop, ca atare, décă s'ar confirma, ar deveni şi membru al camerei magnaţilor?“ Contele şi-a întrodus interpelaţia printr'o vorbire în care a atacat „activitatea antimaghiară“ a nou alesului episcop V. Mangra pe timpul procesului pentru Memorand etc.

Petersburg, 19 Iunie. *„Petersburgskija Vjedomosti“* cere într'un articol scris cu elan, sĕ se desfiinţeze censura de presă în Polonia. Articolul e scris de amicul intim al Ţarului, prinţul *Uchtomsky*, căruia Ţarul Nicolae i a dis de curênd: *„Rusia trebue sĕ respecteze drepturile popórelor slave. Nu mai pot tolera, ca poliţia sĕ asupréscă pe bieţii Polonĭ“.*

Budapesta, 20 Iunie. Camera a suspendat imunitatea lui Pavlovicĭ.

Dresda, 20 Iunie. Regele Albert al Saxoniei a murit erĭ séra.

Literatură.

A apărut *„Almanachul“* societăţii *„Petru Maior“* Budapesta 1901 cu un conţinut bogat şi ilustrat. Format 8⁰ cu 144 paginĭ. *Preţul 4 corone.* Se află de vêndare la Tipografia *A. Mureşianu* cu preţul indicat, plus 35 banĭ porto.

Sosiţĭ în Braşov.

Pe diua de 19 Iunie 1902.

H. Pomul verde: Grubicĭ, voiagior, Viena; Scherl, Kremer, voiagiorĭ, Budapesta.

H. Europa: Vass, voiagior, Arad; Szebeny, comerciant, Cs. Szereda, Pallos, Fürst, voiagiorĭ, Budapesta; D-r Pap, funcţionar, Budapesta; Sonnenschein, Weiss, Cokic, Tschepder, Kohn, voiagiorĭ Viena; Weiss, Fleischmann, voiagiorĭ, Viena; Goldenstein, comerciant, Buzĕu; Weiss, voiagior, Berlin; Iosef, Rubinstein S., comercianţĭ, Bucurescĭ.

H. Bucurescĭ: Berger, Arad; Albert, Budapesta; Lobstein, Adler, voiagiorĭ, Viena; Oberwalter, fabricant, Bucurescĭ, Pinchas, comerciant, Brăila.

H. Grand: Fünk, subl. c. şi r. Braşov; Rosenberg, comerciant, Tuşnad; Karpathi, comerciant, Arkos.

---

tere. Farul trosnea, marea urla cu furie, La marginea insulei se audeau sgomote puternice, întocmai ca nisce descărcăturĭ de tun, provenite de lovirea valurilor de vêrful stâncilor dela suprafaţa apei.... Câte-odată se audea câte-un ţipet. Era câte-o pasĕre de nópte, care venea în spre far atrasă de lumină şi orbită de strălucirea cea mare, cum sbura, se lovea cu atâta putere de far, încât ţipa şi cădea mórtă cu capul spart...

La medul nopţii, păditorul închise cartea din care cetea, se mai uită odată la lampă şi coborîrăm amêndoi. Pe scară întâlnirăm păditorul, care avea sĕ-l înlocuiéscă. Suia scara, frecându-şĭ ochii de somn... I-se dete cartea de cetit....

Apoi, înainte de a ne culca, intrarăm în camera din fund, plină cu lanţurĭ, cu fiare, cu basine de cositor şi acolo, la licărirea micei sale lampe, păditorul scrise în cartea cea mare a farului, totdéuna deschisă:

Medul nopţii. Marea furiósă. Vijelie. In depărtare se zăresce o corabie.

Trad. de *Stelian Russu*

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicī înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banī pentru recomandaţie.)

Scrierī istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa“, interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pintea Vitézul“, tradiţiunī, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunī şi istorisirī din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 banī plus 6 banī porto.

„Românul in sat şi la óste“. Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

„David Almăşianu“, schiţe biografice de *Ioan Popea*. Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Reflexiunī fugitive“ la cap. I din cartea lui Dr. Rethi Làszló întitulat „Az oláh nyelv és nemzet megalakulàsa“, scrisă de Arghirobarb. Preţul 40 banī. (+ 56 p.)

Viaţa şi operile lui Andreiu Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiu. Preţul 2 cor.. plus porto 10 banī. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiu.

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Percz-l prin d-l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banī porto.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal“, studiu psihologic poporal de I. *Paul*. Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie *Porumbescu*. Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Novele de Sienkiewicz: „Natură şi vieţă“, „Sluga veche“ şi „Ianco musicantul.“ Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banī + 5 banī porto.

De asemenea se recomandă:

I. C. Panţu: „In plasă“. „In Baltă“. „Cale grea“. „La Códe“. „La cârciuma lui Tiriplic.“ *Schiţe din viéţa dela ţéră*. O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banī + 5 banī porto.

I. C. Panţu: *„La tĕrg“*, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banī + 3 banī porto.

Antropomorfisme şi Antiantropomorfisme în limba română de *Nicolae Sulică*. In limba nóstră scrierile de felul acesta sunt rare şi scrierea acésta a d-lui profesor la gimnasiul român din loc Nic. Sulică se distinge nu numai prin conţinutul sĕu bogat şi sistematic, prelucrat după stricta metodă scienţifică, ci şi prin limbagiul sĕu scris la înţelesul tuturor. Autorul e cunoscut şi din scrierile sale folklorice filologice de până acum. Cartea ce anunţam acum, se póte procura dela Tipografia A. Mureşianu cu 80 banī (+ 5 banī porto.)

Românii Secelenī. Causele decadenţelor economice şi mijlócele de îndreptarei Disertaţiune de Ioan I. Lăpădat. 30 bani plus 5 banī porto.

Trilby, roman în românesce de Afinaela Tuscia. Preţul 2 cor plus 20 banī porto.

Buchete de florī, culese din grădina limei române pentru copiī, fascicola III, de I. T. Totan, înv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5.

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor, II. Preţul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, prosă şi versurī, de Sextil Puscariu. Preţul cor. 1.60. pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferenţa ţinută a Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885. preţul 50 b. plus porto 5 banī.

Dialogul Ţiganului cu Sân-Petru la pórta raiului sĕu glume şi petrecere de ajuns. Manual lucrat după biblia ţigănéscă de Aron Boca Velchereanu 50 bani plus 5 b. porto.

Monológe de Antoniu Pop:

Nr. 1. Pe neaşteptate	08 b.
Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân	16 b.
Nr. 3 La anul nou	08 b.
Nr. 4. Ce nicī prin minte nu mi-a trecut	08 b.
Nr. 5. O păţanie	08 b.

Tóte la olaltă 48 b. plus 10 b. porto.

Asupra situaţiunei, articolī şi foişóre de Ionŭ A. Lăpedat. Preţ. 40 b. pl. 10 b. porto)

Influinţa francesă în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iaşī Cu 50 b. + 5 b. porto.

Pribeag, ediţia I-ă de Ioan Iosif Sceopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Infocata şi nenorocita dragoste a lui Filarot şi Antusei, o povestire fórte frumósă în versurī, păstrată din bătrânī. Preţ. 24 b. pl. 3 porto.

Prosă şi versurī, fabule de Gr. M. Alexandrescu preţul 30 b. plus 5 b. porto.

Istoria lui Stan Păţitul. Partea a II-a. **Femeia** în versurī pentru popor de I. Tom Totan învĕţător, preţ. 20 b. plus 3 b. porto

Scriitorī, cetitorī şi criticī de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b porto.

Lira Sionului sĕu cântarea sĕrbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Buna chivernisélă, carte pentru toţī întocmită după ideile lui Sam. Smiles de Theodor V. Păcăţianu. 40 bani plus 5 b. porto.

Monologurī în versurī seria a 2-a după Auguste Vacquerie, Eugene Manuel, Uhland, Emile Goudean. E. Grenet-Dancour şi L. Ralisbonne de Nicolae Ţincu. 1 cor plus 5 b. porto.

Imbunătăţirea stărei sătenilor de Gr. G. Pencescu, preţ, 50 b. + 5 b. porto.

Cu vêrful penei, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor plus 10 b. porto.

Ionel educaţiunea unui bun copil. Carte pentru părinţī şi alţi educătorī. „Principele morale şi creştineşcī“ de care trebue sĕ se conducă părinţiī în educaţiunea copiilor lor. Copiiī bine crescuţī sunt cea mai scumpă visterie a părinţilor şi cel mai bun prinos pe altarul neamului de *V. Gr. Borgovanu* profesor de filosofie şi pedagogie. Preţul 2 cor. plus 20 b porto.

Poesii de Vasile Ranta Buticescu. Ediţiunea „Amicului Famliiei“ Preţul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Istoria legii noue scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus ca preot. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. Pretul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Escursiunī pe munţii Ţerei Bârsei şi ai Făgăraşului din punctul „La om“ de pe „Bucecī“ până dincolo de „Negoiul“. Descoperirī, întregite cu schiţe istorice despre Castelele şi ţéra Făgaraşului de I. Turcu, protonotar pensionat al comitetului Făgăraş. Preţul 2 lei plus 10 b. porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Iunie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.70
Renta de coróne ung. 4%	97 95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119.—
Impr. căil. fer. ung. in argint 4½%.	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonurī rurale ungare 4%	97.75
Bonurī rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	206.25
Losurī pentru reg. Tisei şi Seghedin	163 —
Renta de argint austr.	107.70
Renta de hârtie austr.	101.55
Renta de aur austr.	120.90
Losurī din 1860.	153.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.80
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	703.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	683.25
Napoleondorī	19.08
Mărcī imperiale germane	117.35
London vista	242.17½
Paris vista	95.30
Rente austr. 4% de coróne	99.75
Note italiene	93.80

Cursul pieţei Braşov.

Din 20 Iunie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orī.	„	19.04	„	19.07
Galbenī	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescī	„	2.54	„	—.—
Mărcī germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescī	„	21.40	„	21.50
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Nr. 7219—1902

PUBLICAŢIUNE

Pentru a se da în **antreprisă**, pe timpul dela **1 Ianuarie 1903 până la 31 Decemvrie 1908**, îngrijirea şi ţinerea în bună stare:

a) a **conductului electric** în edificiul magistratului din strada Porţii Nr- 63 şi la poliţia orăşĕnéscă din Tergul Florilor Nr. 13, precum şi

b) a **telegrafului privat** instalat de poliţia orăşĕnéscă şi de espositurile poliţiene, se va ţiné la 29 Iulie 1902, 10 óre a. m. în localul oficiului economic orăşĕnesc, licitaţiune cu oferte în scris.

Despre acésta sĕ încunosciinţéză amatorii de astfel de întreprinderī cu acel adaus, că ofertele lor provĕdute cu timbru de o corónă, cu 15 coróne vadiu şi sigilate, au a le înainta cel mult până la 29 Iulie 1902, 10 óre a m. oficiului economic orăşĕnesc, unde sĕ pot vedé tot-deodată şi condiţiunile mai detaiate de ofert şi contract.

Braşov, 12 Iunie, 1902.

1—1.(575). *Magistratul orăşenesc.*